

MWONGOZO WA KUSAHIHISHA INSHA 102/1

SWALI LA KWANZA

- Sura ya mahojiano (kichwa na wahusika: mwandishi wa habari na kiranja)
- Insha isiyo na sura ya mahojiano (ondoa alama – 4s)
- Insha iliyo na sura ya mahojiano bila hoja isipite alama 4.
- Anayeuliza maswali ni mwandishi wa habari.
- Baadhi ya hoja:
 1. Sheria finyu.
 2. Ulegevu wa wazazi.
 3. Ulegevu wa walimu.
 4. Idadi ndogo ya walimu.
 5. Utandarithi.
 6. Umaskini.
 7. Migomo.
 8. Shinikizo la rika.
 9. Utabaka.
 10. Matumizi ya mihadarati.

SWALI LA PILI

Hoja za kuunga

- Vyombo vya usafiri- ajali na vifo
- Vyombo vya habari – kuzorota kwa utamaduni, kupoteza wakati.
- Uongozi – uongozi mbaya.
- Viwanda – uchafuzi wa mazingira.
- Mtandao – kuzorota kwa maadili na utamaduni.
- Vyombo vya mawasiliano – magonjwa, kuzorota kwa maadili.
- Maabara – magonjwa, kuzorota kwa maadili.
- Usalama – ala za vita.

SWALI LA TATU

Aandikkisa kimoja kinachodhihirisha ukweli wa methali: usiache msala wa kupiga dua wako wa zamani kwa msala mpya. Mambo ya zamani usitupilie mbali kama hayana maana kwa tamaduni mpya.

SWALI LA NNE

Masimulizi katika nafsi ya kwanza. Apitie janga Fulani pamoja na wenzake walioathiriwa Zaidi kama vile kuwapoteza na baadaye kuwakumbuka huku akilengwa na machozi.

mwongozo wa kudumu

Karatasi hii imedhamiria kutathmini uwezo wa mtahini wa kuwasiliana na msomoji na kuwasilisha ujumbe kimaandishi, akizingatia mada aliyopewa. Mawasiliano haya yatategemea ukwasi wa lugha ya mtahiniwa. Kwa kutegemea maagizo ya swali lenyewe na umahiri wa lugha, ni lazima kutulia mkazo mtindo, mada na uwezo na mtahiniwa kufuata maagizo vilivyo. Mtahini lazima aisome insha yote huku akizingatia sarufi, hijai, hoja, msamiati na mtindo ili aweze kuikadiria kwa kurejelea viwango mbalimbali vilivopendekezwa.

VIWANGO MBALIMBALI

D – (D YA CHINI) MAKI 01 - 02

1. Insha haina mpangilio maalum na haieleweki kwa vyovyote vile.
2. Kujitungia swali tofauti na kulijibu.
3. Kuandika kwa lugha isiyo Kiswahili au kuchanganya Ndimi.
4. Kunakili swali au maswahili na kuyakariri.
5. Kunakili swali au kichwa tu.

D – WASTANI MAKI 04 – 05

1. Mtiririko wa mawazo haupo.
2. Mtahiniwa amepooka kimaudhui.
3. Matumizi ya lugha ni hafifu mno.
4. Kuna makosa mengi ya kila aina.

D+ (D YA JUU) MAKI 04 – 05

1. Insha huwa na makosa mengi ya kila aina, Lakini unaweza kutambua kile ambacho mtahiniwa anajaribu kuwasilisha.
2. Hoja hazikuelezwa kikamilifu / mada haikukazwa vilivyo.

3. Mtahiniwa hana uhakika wa matumizi ya lugha.
4. Mtahiniwa hujirudiarudia.
5. Insha itakayozingatia sura lakini ikose maudhui ikadiriwe hapa.
6. Insha ya urefu wa robo yaani, isiyoziidi maneno 174 isipite kiwango hiki.

C- (C YA CHINI) MAKI 06- 07

1. Mtahiniwa ana shida ya kuwasilisha na kutiririsha mawazo yake.
2. Mtahiniwa hana msamiati wa kutosha wala miundo ya sentensi ifaayo.
3. Mtahiniwa anafanya makosa mengi ya sarufi , ya hijai na ya msamiati na insha haieleweki kwa urahisi.

C WASTANI MAKI 08

1. Mtahiniwa anawasilisha ujumbe lakini kwa njia hafifu.
2. Dhana tofauti hazijitokezi wazi.
3. Mtahiniwa hana ubunifu wa kutosha.
4. Mtiririko wa mawazo ni hafifu na hana ufundi wa lugha unaofaa.
5. Amejaribu kuishughulikia mada aliyopewa.
6. Ana shida ya uakifishaji.
7. Anafanya makosa mengi ya sarufi, ya hijai na ua msamiati lakini bado insha inaeleweka.

C+ (C YA JU) MAKI 09- 10

1. Anawasilisha ujumbe vizuri akizingatia mada lakini bado insha inaeleweka.
2. Dhana tofauti zimejitokeza japo kwa njia hafifu.
3. Kuna mtiririko wa mawazo japo hana ufundi wa lugha unaofaa.
4. Misemo na methali zimetumika kwa njia hafifu.
5. Anashida ya uakifishaji.
6. Kuna makosa ya sarufi ya msamiati na hijai yanayoathiri mtiririko wa mawazo.
7. Insha ya kiwango cha nusu, yaani maneno 175- 274 isizidi kiwango hiki.

B – (B YA CHINI) MAKI 11- 12

1. Anawasilisha ujumbe vizuri kwa kueleza hoja tofauti akizingatia mada.
2. Ana mtiririko mzuri wa mawazo.
3. Anatumia mifano michache ya msamiati unaovutia
4. Makosa yanadhihirika / ni kiasi

B (B YA CHINI) MAKI 13

1. Anathirisha hali ya kuimudu lugha.
2. Mawazo yake yanathirika akizingatia mada.
3. Anateua na kutumia mifano michache ya misamiati mwafaka.
4. Sanja yake ni mzuri.
5. Makosa ni machache.

B+ (B YA JUU) MAKI 14 - 15

1. Mawazo yake yanadhihirika na anajieleza waziwazi.
2. Anawasilisha ujumbe kwa njia inayovutia na kwa urahisi akizingatia mada.
3. Ana mchanganyiko mzuri wa msamiati unaovutia.
4. Sarufi yake ni nzuri.
5. Uakifishaji wake wa sentensi ni mzuri.
6. Makosa ni machache ya hapa na pale.
7. Insha ya urefiu wa robo tatu, yaani maneno 274 – 374, isipite kiwango hiki.

A- (A YA CHINI) MAKI 16- 17

1. Anadhihirisha ukomavu wa lugha.
2. Mawazo yake yanadhihirika na anaishughulikia mada.
3. Ana mtiririko mzuri wa mawazo.
4. Msamiati wake ni mzuri na unavutia.
5. Sarufi yake ni nzuri.

7. Makosa ni machache yasikusudiwa.

A WASTANI MAKI – 18

1. Anawasilisha ujumbe vizuri kulingana na mada.
2. Anajieleza kikamilifu akitumia lugha ya mnato.
3. Anatoa hoja zilizokomaa.
4. Anatumia msamiati wa hali ya juu na unaovutia zaidi.
5. Anatumia miundo tofauti tofauti ya sentensi kiufundi.
6. Makosa ni nadra kupatikana.

A+ (A YA JUU) 19 – 20

1. Mawazo yanadhihirika zaidi na mada imeshughuliwa vilivyo.
2. Anajieleza kikamilifu akitumia lugha ya mnato.
3. Hoja zake zimekomaa na zinashawishi.
4. Msamiati wake ni wa hali ya juu na unavutia zaidi.
5. Sarufi yake ni nzuri zaidi.
6. Anatumia miundo tofauti tofauti ya sentensi, kiufundi.
7. Makosa yote kwa jumla hayazidi matano.

ALAMA ZA KUSAHIHISHA

= = = Hupigwa chini ya sehemu ambapo kosa la sarufi limetokea kwa mara ya kwanza tu.

_ Hupigwa chini ya sehemu au neno ambapo kosa la hijai limetokeza kwa mara ya kwanza tu.

✓ Hutumiwa kuonyesha hoja inapokamilika pambazoni kushoto.

^ Hutumiwa kuonyesha kuacha kwa neno / maneno.

✓ Hutumiwa kuonyesha msamiati bora. Alama hii hutumiwa juu ya neno lenyewe.

X Hutumiwa kuonyesha msamiati usiofaa. Alama hutumiwa juu ya neno lenyewe.

Kila ukurasa uwe na alama ya chini katikati ili kuthibitisha kuwa mtahini ameupitia ukurasa huo.

Baada ya kutoa tuzo, lazima mtahini aandike udhaifu wa mtahiniwa.

Mfano wa kutuza:

Robo Tatu

C 08/20

Udhaifu

Urefu

Maudhui

Hijai

Sarufi
